

Nummer 282

DORPSBLAD ANDEL

29STE JAARGANG NUMMER 2
OKTOBER 2020

“AKTU – AEL”

COLOFON:

Jaargang 29
Seizoen 2020-2021

DORPSBLAD ANDEL wordt uitgegeven onder auspiciën van Ondernemersvereniging "De Linden" te Andel. Maandelijks verschijnt Aktu-Ael, alleen de maanden **juli** en **augustus** verschijnt het dorpsblad **niet**. Aktu-Ael wordt verspreid in Andel en wordt toegezonden aan belanghebbenden. De redactie is niet verantwoordelijk voor de inhoud. Overnemen van teksten uit dit blad is toegestaan.

Redactie:

Kees en Ria van der Linden,
Abraham Kuiperstraat 28,
4281 ME ANDEL,
tel. 0183-449304 / 06-53945404

Bankrekening:

NL17 RABO 03415 19 677
Ondernemersvereniging
De Linden, t.n.v. Dorpsblad Andel.

Kopij plaatsing is vrij voor iedereen, behoudens degene die enig commercieel belang dient. De redactie mag kopij weigeren, zonder opgaaf van redenen.

Adverteren is toegestaan voor alle ondernemers uit Andel. Elders gevestigde ondernemers kunnen eveneens adverteren, zij mogen in geen concurrentieverhouding staan met Andelse ondernemers. Advertenties dienen zoveel mogelijk druk klaar aangeleverd te worden.

Teksten dienen getypt, of via email aangeleverd te worden.

c.vanderlinden@hetnet.nl

Tarieven advertenties in Euro's per uitgave

Formaat	10x	5x	1x-4x
1/1 A4	132,50	140,-	147,50
¾ A4	102,50	110,-	117,50
½ A4	80,-	87,50	95,-
1/3 A4	64,-	71,50	79,-
¼ A4	52,50	60,-	67,50
1/8 A4	37,50	45,-	52,50

Autoservice Dammers - Julianastraat 3 - 4281 NR Andel – 06-28962281

Ondernemersvereniging "DE LINDEN" - Andel

AKTU-AEL

'Vrienden van Aktu-Ael'
12
Seizoen 2020 - 2021

Beste Aktu-Ael lezers, vindt u ook dat dit Andelse dorpsblad moet blijven, dan kunt u 'Vriend van Aktu-Ael' worden. Hieronder vindt u de gegevens om het dorpsblad financieel te ondersteunen.

Rekeningnummer:

NL17RABO0341519677 t.n.v.
Dorpsblad Aktu-Ael. Alle giften
zijn van harte welkom.

ONDERNEMERS VERENIGING DE LINDEN

Als de regels het toelaten gaan we 28 oktober a.s. wel onze ledenvergadering houden, corona proef in 't Buitenhoff. De horeca moet registreren wie er binnen hun accommodatie is geweest en wanneer, dat geldt ook voor ons, dus vooraf melden dat u komt.

Als het niet wordt dwarsgezet door nieuwe maatregelen van de overheid beginnen we om 19.30 uur en we moeten uiterlijk om 22.00 uur weer buiten staan.

Naast de gebruikelijke agenda-punten van o.a. verslag kascommissie, hebben we ook een nieuw bestuurslid nodig.

Johan van 't Sant heeft te kennen gegeven dat hij graag wil aftreden, omdat zijn aandacht op een ander terrein zeer noodzakelijk is.

Voelt u er iets voor om in de plaats van Johan zitting te nemen in het bestuur, mail dan naar info@ovandel.nl of bel één van de bestuursleden. Hun telefoonnummers staan op de site van de Ondernemersvereniging.

Decemberactie

Alles is anders dan anders door het coronavirus. Het is gewoon niet mogelijk om .b.v. verantwoord de Christmas walk te organiseren. U kunt wel als gezin lopen, maar we veroorzaken in de winkels onverantwoorde samenscholing dat gaan we maar niet doen, en wie weet kan volgend jaar weer wel.

Ook St. Nicolaas gaat dit jaar anders, hij heeft laten weten dat hij dit jaar ook geen kans ziet om corona proef de kinderen te ontmoeten in 't Buitenhoff. Als bestuur zijn we ons aan het beraden hoe we de Sint kunnen helpen dat de kinderen uit Andel toch niet worden vergeten.

Stempels verzamelen voor een warm en koud buffet gaan we dit jaar ook niet doen en ook niet zoals vorig jaar om een prijs te winnen. Het is lang niet zeker dat we in januari of begin februari 2021 dit buffet kunnen houden. We gaan dat anders doen.

In Aktu-Ael van november en december gaan we een hele pagina plaatsen met logo's en foto's van onze leden. Al puzzelend langs de

winkel of op de site van de ondernemersvereniging kunt de prijsvraag oplossen. Als hoofdprijs gaan we onder de goede inzenders weer een ballonvaart verloven.

In dit nummer kunt u een heel enthousiast verslag lezen van de winnaar van vorig jaar. We kiezen weer voor Roza ballonvaarten uit Waspik, want dan is de kans groot om de vlucht boven Altena te maken of er te landen. Ook stellen we weer een aantal Lindenbonnen beschikbaar die te besteden zijn bij de leden van OV De Linden.

Wat we zeker wel doen is de Romboutsprijs uitreiken, hoe dat weten we nog niet, dat is sterk afhankelijk van de regels die dan gelden. Maar we zijn wel afhankelijk nominaties die door u worden gegeven. Dus laat het ons weten wie volgens u uit Andel in aanmerking komt voor de Romboutsprijs.

Namens bestuur OV De Linden
Ad de Graaf, voorzitter

VERHOEVEN
kleurt

Verhoevenstraat 1 4201 GH Giesdon Tel. 0331 - 44 50 40

NOOT VAN DE REDACTIE

In deze Aktu-Ael is gelukkig weer meer te lezen over activiteiten die binnen de normen van het Covid-19 virus kunnen. U kunt lezen wat de PCOB, OV De Linden, AFC en Oranjevereniging Juliana proberen te organiseren binnen de 1,5 mtr en andere maatregelen. Het is en blijft erg lastig. Koor "Van alles Wâ" heeft het geprobeerd, met een paar mensen op afstand uit elkaar in een geventileerde ruimte te zingen, maar helaas, het werd hem niet. Zo worden er van allerlei dingen geprobeerd en met wat creatieve oplossingen geëxperimenteerd. Ook bij Sparta' 30 moesten ze helaas weer stoppen met het openstellen van de kantine. Als we nu allemaal ons best doen en de regels handteren die dringend gevraagd worden om te doen, dan zijn we hopelijk met elkaar binnen afzienbare tijd weer op het punt dat de regels wat kunnen worden terug gedraaid. Het is aan ons zelf om daar iets aan te doen.

Afgelopen maanden was er ook het één en ander te vieren bij mensen uit ons dorp.

Om te beginnen waren in juli Jetze en Corrie den Dekker-den Dekker 60 jaar getrouwd en kregen 3 kinderen. Allebei zijn ze in Andel geboren en getogen. Ze wonen in de Pr. Christinastraat al heel veel jaren en hebben dit feestje in eigen kleine kring gevierd, want ook hier was sprake van geen groot feest door het co-

rona. Afgelopen maand bezocht onze burgervader Egbert Lichtenberg dit bruidspaar.

Maandag 12 oktober vierden Arie en Anneke Westerlaken-Schalk hun 60 jarig huwelijk en zoals we hebben kunnen lezen in dit blad, zijn ze helaas genoodzaakt, zowel door corona als door het ernstige ongeluk dat ze hebben gehad, om dit heel klein te vieren, met de kinderen die om beurten op bezoek komen. Anneke en Arie woonden sinds hun huwelijk in de Beatrixstraat, waar ook de 7 kinderen zijn geboren, maar sinds een jaar wonen ze in de Langenhof in een prachtig gerenoveerde bejaardenwoning en zijn zeer dankbaar dat ze nu hier wonen, ook door wat ze nu hebben meegemaakt. Ook hier is de burgemeester Lichtenberg op bezoek geweest.

Dinsdag 6 oktober vierden Wim en Lora Naaijen-van Helden hun 65 jarig huwelijk, ze wonen op het Not. Hollestelleplein. Samen met hun 3 kinderen en gezinnen hebben ze dit klein gevierd, want Vader Wim is zwak en ze zijn natuurlijk allebei al op leeftijd. Wim is geboren Andelaar en woont zijn hele leven al in ons dorp en iedereen kent hem wel. Lora komt uit Wijk, maar is zeker ook hier goed ingeburgerd. Ook burgemeester Lichtenberg bezocht dit bijzondere echtpaar, want 65 jaar getrouwd zijn is wel heel bijzonder.

Wij wensen al deze bijzondere bruidsparen veel gezondheid en hopen dat ze hebben genoten van deze mooie en feestelijke gebeur-

tenis.

Wat betreft de Romboutsprijs waar Ad de Graaf over vertelt in het stuk van OV De Linden. Graag willen wij een beroep doen op u allen om nog wat namen in te leveren voor mensen die voor uw gevoel zoveel doen voor ons dorp, dat ze deze prijs verdienen. Vorig jaar toen ik hem kreeg, zo bijzonder was dat, heb ik dat nog maar een keer gezegd, lever namen in bij mij met een kort stukje

**ALLES VERANDERT
VOORTDUREND
EN DAT
ZAL ALTIJD
WEL ZO BLIJVEN**

Loesje

waarom diegene die je aandraagt deze prijs verdient. Het is niet moeilijk, want er zijn heel veel mensen die veel doen voor de leefbaarheid van Andel, maar ook voor wat er in de omgeving rondom personen gebeurt. Dus schroom niet en lever in, want het is voor de jury ook leuk om te moeten kiezen uit veel namen, dat geeft aan dat ons dorp sociaal is en gezegend met veel vrijwilligers.

Namens de redactie
Ria van der Linden-Verhoeven

keukenhoff

KEUKENHOFF TANKENS B.V.

Keukens, sanitair en tegels van verschillende merken

Openingstijden: Dinsdag t/m vrijdag: 09.00 - 17.30 uur
Vrijdag koopavond: 18.30 - 21.00 uur
Zaterdag: 10.00 - 16.00 uur

Julianastraat 6 | 4281 NR Andel | 0183-442502
info@keukenhoff.nl | www.keukenhoff.nl

tankens

TANKENS ANDEL B.V.

Bouw, ontwikkeling en toelevering

TANKENS PROJECTONTWIKKELING B.V.

Hoofdgraaf 69a | 4281 NN Andel | 0183-441841
info@tankens.nl | www.tankens.nl

tankens

TANKENS BOUWMATERIALEN B.V.

Bouwmaterialen tegen scherpe prijzen uit voorraad leverbaar

Openingstijden:
Maandag t/m vrijdag: 07.30 - 17.15 uur
Zaterdag: 08.30 - 11.45 uur

Hoofdgraaf 69a | 4281 NN Andel | 0183-441263
verkoop@tankens.nl | www.tankens.nl

EVENEMENTEN KALENDER

OKTOBER 2020

12-10 t/m 17-10

Collecte: Stichting Olopikidong'oe.

18 Geref. Kerk: Jeugddienst met Paul Balogh m.m.v. Adaiah.

29 – 23

Herv. Kerk: Vakantiebijbelclub: Opdrachten en verrassingen voor kinderen basisschool.

25 Herv. Kerk: Kinderdienst om 17.00 uur.

31 AFC: Altena Streekfestival.

NOVEMBER 2020

15 Geref. Kerk: Jeugddienst met Corine Zonnenberg m.m.v. jongerenkoor Tutti.

18 De Notenhoff: Kledingverkoop.

21 AFC: Drive-in concert jeugdorkest (ovb).

25 De Notenhoff: Minimarkt, 14.00-16.00 uur.

26-11 t/m 2-12

Gezamenlijke Kerken Andel: Enveloppenactie.

28 AFC: TV opnamedag en concert in winter/kerstsfeer.

DECEMBER 2020

24 AFC: Kerstzangdienst Catharijne Kerk te Heusden.

25 AFC: Uitzending op Altena. TV.

JANUARI 2021

1 AFC: Nieuwjaarsconcert.

Nieuw

HBA
AIRCO'S
TERBODEN WOLGAN ANDEL

Wilt u een prettig binnenklimaat?
Zowel koelen als verwarmen!

Nu ook mobiele airco's leverbaar!

NVKL
LUG

HBA AIRCO SERVICE
Installatie • reparatie • onderhoud • service

Neem contact op voor een vrijblijvende offerte met Herman Bouman.
Telefoon 06 - 10 47 30 97 E-mail herman@hba-airco.nl

Autobedrijf

van

Willegen
Andel **bv**

UW MAZDA EN HYUNDAI SPECIALIST ALS OOK VOOR ALLE OVERIGE MERKEN

Burgemeester v.d. Schansstraat 26, 4281 LJ Andel
vanwillegenandel@carprof.nl

T 0183 - 44 12 89
www.vanwillegen-andel.nl

carprof
Garage voor alle merken

Schouw in het dorp

Op 23 september jl. heeft er een schouw plaats gevonden in aanwezigheid van wethouder Tanis, vergezeld door 3 vertegenwoordigers van de gemeente en 2 bestuursleden van de Dorpsraad. Het bestuur had van tevoren een fotografische presentatie gemaakt. Diverse inwoners droegen ook hun steentje bij waarvoor dank. Verdeeld over een aantal auto's, dit omdat het toch wel een grote afstand is om het dorp lopend te bestrijken in 2 uur tijd, inclusief de beoordeling.

We nemen u mee vanaf de start op het dorpsplein.

- Het talud van de vijver aan de zijde van de dierenweide mag pas gemaaid worden als de fauna hun nesten verlaten hebben.
- De 2 oude notenbomen die geen vrucht meer dragen worden verwijderd, waarbij er nieuwe worden geplaatst.
- In de dierenweide zullen ook 2 dode bomen worden vervangen.
- De ongelijke plekken in het paadje naar de Romboutstoren worden opgehaald.
- De overhangende boom boven het voetpad in de Hoofdgraaf wordt ter sprake gebracht.
- Onze al lang gemaakte opmerkingen met ondersteuning van aanwonende opmerkingen van bewoners doormiddel van ingestuurde brieven over te hard rijden met schade door trillingen met daarbij het bussenprobleem in de Hoofdgraaf, worden beloond met het aanbrengen van 2 sluizen. De aangrenzende bewoners hebben al een brief ontvangen.
- We hebben aanmerkingen gemaakt over de ontsluitingen van de Bronkhorst, met name over de verkeersveiligheid door het plaatsen van borden, omdat er nogal eens getwijfeld wordt wie er voorrang heeft.
- Enkele bewoners aan het einde van de Pr. Margrietstraat en Pr.

Christinastraat klagen al jaren over de rietkragen in de sloot die langs hun huis loopt. Twee partijen discussiëren wiens grondgebied het is.

- Ook de rietkragen langs de Bellefleur belemmeren het mooie uitzicht.
- De vraag is gesteld wanneer het beloofde langzame pad aangelegd wordt in het verlengde van de Boomgaard, omdat gezien het aantal bewoners met kinderen daar behoefte aan is en dat er niet gewacht moet worden voordat de gehele Bronkhorst volgebouwd is.
- Het voetpad langs de Kennedylaan moet weer opgehaald worden met de vraag of er bandjes langs de tegels gezet kunnen worden. Inmiddels is de toezegging gedaan dat het project wordt meegenomen in het onderhoudsbestek 2021.
- Halverwege de Kennedylaan zullen diverse hoge bomen verwijderd worden.
- De vraag is gesteld of in het algemeen brede haagpartijen smaller gemaakt kunnen worden, maar de bestaande situatie schijnt in het onderhoud goedkoper te zijn.
- Zo komen we in de Dr. Oosteromstraat waarbij ons al twee weken eerder toegezegd is dat het grasveld achter Woord en Daad ingericht gaat worden als parkeerterrein. Het verlengde van deze straat wordt opgepimpt en daar is de eerste hand al aan gelegd.
- De Kammetweg gaat bekeken worden omdat wij en meerderen deze straat aangemerkt hebben als

een racebaan, terwijl er daar maar 30 km gereden mag worden.

- De notenbomen langs de Duizendmorgen zijn uitgeleefd. Ze worden verwijderd en er komen nieuwe voor terug.
- Terug over de Hoge Maasdijk is het asfalteren vanaf het Zwaantje tot de stoep van de Julianastraat nog niet gebeurd. Wij hebben dit in combinatie gebracht met de toegezegde aanpak op snelheid vanuit een vorige raadsperiode.
- We hebben aandacht gevraagd naar de verantwoordelijkheid voor het onkruidvrijhouden van een verkeerssluis op de Hoge Maasdijk.
- Ook de toestand van De Rip kreeg de aandacht.
- Zo zat ons rondje via de Julianastraat erop en stonden we stil bij het proefvlak bij de leilinden. In de maanden oktober/november worden noodzakelijke leilindes vervangen omdat deze maanden hier geschikt voor zijn. Er wordt in die periode nog verder onderzocht wat de daadwerkelijke invulling gaat worden rondom de leilindes. Een inwoner had een foto bijgeleverd van het plaatsje Gulpen als voorbeeld, die wij hieronder afdrukken.

- Watertoevoer einde kerkhof Neer-Andelseweg.
- Ontbrekende richtingborden kruispunt Romboutstoren.
- Met wederzijds respect werd bij de Toren de groep ontbonden en wachten we als bestuur rustig af wat de daadwerkelijke uitvoeringen zullen zijn, maar dat de schouw al wat opgeleverd heeft staat vast.

Gemeente Altena

U kunt zich bij diverse platformen aansluiten bij de gemeente. Urgent is op dit moment het platform Aan

DORPSRAAD ANDEL (vervolg)

De Slag: samen maken we de gemeente nog mooier, veiliger, schoner, leuker en gezonder. Dit keer is het platform dementie in beeld. U kunt een enquête dementievriendelijk invullen. Doe dit snel door te reageren naar www.aandeslag.gemeentealtena.nl. Meedenken en meepraten op welk peil we in Altena zitten en wat we kunnen verbeteren.

Richtingbord Rotonde 322 (Sluisdijk)

Al jaren hadden we dit punt op de agenda staan omdat de fietsers niet attent gemaakt werden om de mooie Maasdijkroute te nemen. En natuurlijk ook met de achterliggende gedachte de middenstand in de dorpen te bezoeken. De goedkeuring was binnen tot het sein van de provincie kwam voor het aanleggen van een rotonde. Dat was voor het bestuur aanleiding niet verder aan te dringen tot dat er de prachtige rotonde zou liggen met de duidelijke aanwijzing zoals op de foto is aangegeven.

Lid worden

Bij de inwoners van Andel is het genoegzaam bekend dat u lid kunt worden van onze vereniging voor € 5,- per jaar als gezin. Het voordeel is dat u tussendoor per mail bijgepraat wordt als er urgent nieuws is of dat uw mening gevraagd wordt. Geef u dan op via het secretariaat c.vanderlinden@hetnet.nl.

Namens Dorpsraad Andel
Frans Sterrenburg

PCOB- afd.
Andel

De gehele wereld staat al maanden in het teken van Corona, dat op niet eerder vertoonde wijze door middel van een 'intellectuele lockdown' ons gehele leven, zowel sociaal, maatschappelijk, in families en kerkelijk op zijn kop heeft gezet. Het leek alsof we er ons redelijk doorheen sloegen, maar helaas is het virus nu weer meer actief en worden de regels weer strenger. Opnieuw meer thuisblijven, mond/neuskapjes dragen en vooral afstand houden.

Dat is voor ons senioren niet altijd gemakkelijk en opnieuw komt eenzaamheid om de hoek kijken. De week van de eenzaamheid was van 1 tot 8 oktober en via trema is daar in Altena veel aandacht aan gegeven. Bij het magazine was een folder gevoegd waar verschillende tegoed bonnen op zaten die gebruikt kunnen worden op diverse locaties in Altena, een daarvan is voor Hartenjager, waar u koffie of soep kunt gaan gebruiken.

Door de beperkingen die ons opgelegd worden blijkt wel dat we ook creatief naar oplossingen zijn gaan zoeken, denk maar aan de kerkdiensten. Zo kan het leven en beleven toch inhoud krijgen en blijven wij op een andere manier betrokken bij en met elkaar. Ondanks de mooie technologische alternatieven missen we het persoonlijke contact met elkaar. Een tijdje houden we het wel vol, maar nu het zolang duurt wordt het steeds lastiger. Ook nu het herfst is en we minder naar buiten kunnen gaan, wordt contact maken en hebben steeds moeilijker. Wij als PCOB-afd. Andel willen wij u niet vergeten en we weten hoe waardevol onze senioren zijn. "Niet alleen op allerlei plaatsen, verenigingen en familie door als vrijwilliger een steentje bij te dragen. Als oudere hoeft je geen actieve bijdrage te leveren om van waarde te zijn. Je hoeft het niet te verdienen. Van waarde zijn is een geschenk van het leven. We moeten elkaar niet beoordelen op onze economische waarde, zo'n maatschappij moeten wij niet willen". Dit schreef Manon Vanderkaa in haar

voorwoord van het Magazine. N.a.v. het gezegde van columnist Marianne Zwagerman, zij vergeleek onze senioren met dor hout. Dit soort uitspraken maken dat we nog meer actief worden en opkomen voor onze senioren. Voor de komende verkiezingen zal dan ook de landelijke PCOB zich sterk maken dat we als ouderen goed tot ons recht komen. Goede zorg, goede woningen, voldoende inkomen en voorzieningen staan hoog in het vaandel. Door samen te werken met alle generaties kunnen we komen tot een stabiele maatschappij, waarin iedereen er toedoet.

Als PCOB-afd. Andel proberen we onze ledenmiddagen weer op te starten, of dat nu ook echt gaat lukken is nog even de vraag. Wij willen wel, alleen Corona maakt het ons wel moeilijk. Wij wensen u allen gezondheid, vrede en Gods zegen toe.

Namens het bestuur
Adri van Breugel

OSTEOPOROSE EN OSTEOPENIE

Nog even en de blaadjes vallen van de bomen. Gecombineerd met nattigheid kan dat weer gladheid op de stoep opleveren en kans op valpartijen en botbreuken. Zeker als u osteoporose heeft is dat risico aanwezig!

Osteoporose wordt in de volksmond botontkalking genoemd. Eigenlijk is dat niet juist: bij osteoporose is er naast een afname in de botmassa ook sprake van een veranderde structuur van het bot waardoor het bot minder sterk wordt. Osteoporose is een medische diagnose en wordt na meerdere onderzoeken (o.a. meting van de botdichtheid) bepaald en met medicatie behandeld. Als de botten wel zwakker zijn, maar nog niet ernstig verzwakt, dan spreekt men van osteopenie.

**UITERSTE
INLEVERDATUM KOPIJ :
4 NOVEMBER 2020**

OSTEOPOROSE EN OSTEOPENIE (vervolg)

Waar kunt u zelf op letten?

Als u geen idee heeft of u kans heeft op osteoporose/osteopenie dan zijn er enkele risicofactoren waar u op kunt letten:

- erfelijkheid is een risicofactor: hoe is het in uw familie? Heeft u ondergewicht?
- Bent u in lengte afgenomen en bent u al op leeftijd? Wervelinzakking is mogelijk.
- Heeft u eerdere botbreuken gehad na uw 50^e? Ook een wervelinzakking is een botbreuk en kan duiden op osteoporose.
- Slikt u al maanden bepaalde medicatie? (de glucocorticoïden kunnen osteoporose als bijwerking hebben).
- Bent u niet in staat om veel te bewegen en valt u regelmatig?

Wat kunt u zelf doen?

Het is nooit te laat om iets te doen: u kunt met een gezonde leefstijl de afname van de botdichtheid afremmen:

- Veel bewegen, met name wandelen, traplopen, oefeningen waar u kracht bij moet zetten en het bot belast wordt zijn belangrijk.
- Gezond eten, voldoende vitamines en mineralen innemen is belangrijk, met name de vitamine D en calcium.
- Niet roken en matig zijn met alcohol.
- Extra vitamine D slikken (kijk op www.voedingscentrum.nl voor meer informatie over vitamine D).

Als u twijfelt en u wilt een medisch advies dan kunt u bij uw huisarts terecht. Als u meer zou willen bewegen of gezonder wilt leven dan kunt u contact opnemen met onze praktijk. Fysiotherapie Andel, tel. 0183-441681 of kijk op onze website www.fysiotherapieandel.nl

VAKANTIEBIJBELCLUB

Hallo jongens en meisjes,
Binnenkort is het weer zover: Jullie krijgen herfstvakantie!
Normaal gesproken houden we dan op woensdag vakantiebijbelclub. Vanwege de coronamaatregelen gaat deze dag niet door,

máár we hebben wel iets anders voor jullie bedacht. Iets leuks. Jullie krijgen namelijk allemaal een goeie tas. In deze tas zit voor elke dag in de vakantie een leuke verrassing en/of opdracht. We zijn heel benieuwd of het jullie lukt de opdrachten uit te voeren. De goeie tas krijgen jullie vlak vóór de vakantie op school.

Aansluitend ná deze 'vakantiebijbelweek' met verrassingen en opdrachten, wordt voor jullie een kinderdienst gehouden op zondag 25 oktober om 17.00 uur in de Hervormde Kerk. Deze dienst behandelt hetzelfde thema als het team van de vakantiebijbelweek voor sommige opdrachten heeft gebruikt.

We wensen jullie veel succes en plezier met jullie opdrachten! En een hele fijne vakantie!

Hartelijke groeten van het vakantiebijbelclubteam: Charissa, Annemarie, Rianne, Arianne, Annelien en kinderdienstteam: Huiberdine, Anetta en Mariska.

In de week van 21 tot 28 september is de collecte HandicapNL gehouden. Ook in Andel is gecollecteerd in de meeste straten. Met alle organisatoren van Altena hebben we een aantal jaren geleden afgesproken dat we deze collecte gaan doen met eigen opbrengst. Dit houdt in dat de helft van alle gelden die we ophalen in Altena, weer terug komen en verdeeld worden over projecten, voor mensen met een beperking in Altena.

Voor 2020 zijn dat:

* **Stichting Sosijn** in Dussen: Patty Honcoop en Eldine Mulder zijn in Dussen gestart met opvang en begeleiding voor kinderen met ernstige/meervoudige beperking. Zij willen zorg op maat bieden in de vorm van logeren en opvang in de week en in het weekend als ondersteuning en activering. Hun wens is om van het bedrag materialen te

kopen om buiten te spelen, voor zowel jonge, als oudere kinderen.

* **Lunchroom Je Kans** in Veen: Bij de Jumbo is deze lunchroom gevestigd en wordt gerund door mensen met een verstandelijke beperking onder deskundige leiding. Om het voor de cliënten makkelijker te maken bestellingen door te geven, willen ze een Handheld kopen. Een apparaatje dat doorgeeft aan de keuken wat de gasten hebben besteld.

* **Tweede thuis** in Werkendam: Een uniek project, dit is een kleinschalige woonvorm waarin 8 gehandicapte mensen als gezin kunnen wonen, samen met de huisouders (zorgouders). Graag willen zij gezelschapspelen, een basketbalpaal en een spelparachute. U ziet alle 3 prachtige doelen voor 2020.

Wij bedanken alle collectanten van harte voor hun inzet, tijd en enthousiasme tijdens deze week, wat het mooie bedrag van € 900,67 heeft opgebracht in Andel.

Natuurlijk ook u als gulle gevers hartelijk bedankt. Hebt u de collectant gemist dan kunt u via deze QR code alsnog uw bijdrage storten.

Diverse projecten in het Land van Altena

Met vriendelijke groeten,
Adri van Breugel

DE SPAANSE GRIEP LIET OOK IN HET LAND VAN HEUSDEN EN ALTENA ZIJN SPOREN ACHTER

door Teus van Tilborg

Al maanden worden we dagelijks geconfronteerd met de coronacrisis. Het dagelijks leven wordt er door ontwricht. In de media krijgt het veel aandacht. In de vele berichten wordt vaak een andere pandemie in herinnering geroepen: de Spaanse griep. Die sloeg toe in de periode van grofweg 1918 tot 1920. Wereldwijd kostte de ziekte miljoenen dodelijke slachtoffers.

DE SPAANSE GRIEP LIET OOK IN HET LAND VAN HEUSDEN EN ALTENA ZIJN SPOREN ACHTER (vervolg)

De schattingen lopen uiteen tot een maximum van 50 miljoen doden. Ook inwoners in het Land van Heusden en Altena overlijden eraan. En Andel is daarop geen uitzondering. Hoeveel doden hier vallen is niet precies bekend. In 1918 zou het gaan om elf mannen en dertien vrouwen. Dit is het aantal in het overlijdensregister ingeschreven overledenen. Dit hoeft uiteraard niet te betekenen dat die personen allemaal aan de Spaanse griep zijn overleden. Opvallend is in elk geval wel dat de sterftcijfers in die periode beduidend hoger zijn dan die van de jaren daarover en daarna. Om een indruk te geven: de overlijdensregisters van de jaren 1918, 1919 en 1920 geven aantallen aan van respectievelijk 25, 21 en 25 overledenen. Gelet op het aantal inwoners in die jaren, ruim 1100, zijn dit forse aantallen.

Een voorbehoedmiddel tegen Spaansche Griep.

Zorg dat gij niet verkouden wordt; dat is een eerste vereischte. Als gij hoest, als gij niest, als gij keelpijn hebt, pas dan op, want dan behoort gij tot de eersten op wie de Spaansche Griep vat heeft en bij hen die een borstaandoening hebben, kunnen zich hoogst ernstige verwikkelingen voordoen.

Zorg daarom toch intijds Uw schijbaaar onschuldige verkoudheid te genezen met een krachtig werkend middel als de

Abdijsiroop

welke alom geroemd wordt bij hoest, verkoudheid, bronchitis, griep, influenza, asthma, kinkhoest, slijmhoest, etc. Bescherm Uw vrouw, Uw kinderen, Uzelf, door vandaag nog een flesch Abdijsiroop in huis te nemen. Een paar lepels per dag kunnen een verkoudheid voorkomen.

Prijs per flacon van ± 230 gr. f 1.25, van ± 550 gr. f 2.25 en van ± 1000 gr. f 3.75.

Alom verkrijgbaar. Eischt rooden band met onze handteekening: **L. I. Akker, Rotterdam.**

De regionale kranten schreven in die tijd uiteraard ook over deze pandemie. Dat begint zo ongeveer in de zomer van 1918 als melding wordt gemaakt van een "geheimzinnige ziekte die zich in Spanje zorgwekkend openbaarde en zich over gans Europa verspreidt." In Heusden doen zich in juli de eerste gevallen voor waaronder vier militairen. Elke troepenverplaatsing moet daarom achterwege blijven.

Op dat moment heeft de ziekte nog geen "kwaadaardig" karakter valt te lezen. Maar toch wordt de situatie daar ernstiger. Steeds meer militairen worden ziek. In de Muloschool wordt een ziekenzaal ingericht. Er verschijnen artikelen met "eenvoudige wenken" om de ziekte te voorkomen. Ze komen opvallend veel overeen met de adviezen die we nu horen en lezen. Bijvoorbeeld: ruim ventileren, ook buiten werktijden, een gewoonte ervan maken bij aankomst en vertrek handen te wassen en al gorgelend de mond te spoelen en extra schoonmaakbeurten van zowel vertrekken als meubels. Bedrijven adverteren met "voorbehoedmiddelen." Abdijsiroop schijnt hét middel te zijn om de ziekte te voorkomen. Een brieven-schrijver in de Nieuwe Rotterdamse Courant zegt "verstomd te staan over het gebrek aan initiatief bij de autoriteiten om deze ziekte zoveel mogelijk te voorkomen. Waar hebben we dit meer gehoord? Hoorden we onlangs dat geen treinen konden rijden tussen Dordrecht en Geldermalsen wegens het ontbre-

ken van personeel, zo iets deed zich ook hier voor. De Metta (foto), de stoomboot uit Heusden, die ook Andel aandeed, moest om 5.00 uur uit Heusden vertrekken, maar dat gebeurde niet omdat alleen de kapitein en conducteur aanwezig waren. Het gehele overige personeel was getroffen door de Spaanse griep. Pas nadat hulppersoneel was opgeroepen, kon de boot met vijf uur vertraging vertrekken.

Sterke toename ziektegevallen

In oktober neemt het aantal ziektegevallen sterk toe. Scholen worden gesloten. In Zaltbommel is een kwart van de bevolking besmet en zijn

er al zeven sterfgevallen. In Meeuwen overlijdt een 20-jarig meisje. In november 1918 overlijden in Sleeuwijk 29 personen en ook in Wijk zijn veel zieken. In Eethen houdt de griep ook zeer hevig huis, doch in december keert het tij. Wat Andel betreft ben ik nauwelijks berichten over de griep tegengekomen. Dat wil niet zeggen dat er niets te melden zou zijn. Het kan aan de plaatselijke correspondent liggen. Wel kwam ik een bericht tegen waarin wordt vermeld dat op een donderdagochtend in december 1918 schipper Dammers met zijn schip aan de wal komt met de "lijken" van een man en een vrouw die kort na elkaar, gesproken wordt zelfs over "enige ogenblikken", gestorven zijn. Namen van de personen en oorzaak van het overlijden worden er niet bij vermeld. Uit het overlijdensregister van de gemeente blijkt het te gaan om de vrouw van Christoffel Dammers, Maria Bouman en hun zoon Nicolaas Dammers (ook schipper), respectievelijk 62 en 32 jaar oud. Ze zijn allen inwoners van Andel, doch zijn op 4 december overleden in de toen nog zelfstandige gemeente Poederoijen respectievelijk om elf en zes uur in de ochtend. Waarschijnlijk lag het schip tijdens het overlijden aan de andere kant van de Afgedamde Maas, in Poederoijen. Omdat de Spaanse griep dan nog hevig heerst, is het aannemelijk dat beiden als gevolg daarvan zijn overleden.

De griep slaat in het najaar zo hevig toe dat op 16 november 1918 de minister van Binnenlandse Zaken de kerken oproept om op 28 november een bidstond te houden. Zoals ik al opmerkte, ook in het Land van Heusden en Altena zijn er veel zieken. Nog een paar voorbeelden. In Werkendam is de helft van de bevolking ziek en zijn de scholen tijdelijk dicht.

DE SPAANSE GRIEP LIET OOK IN HET LAND VAN HEUSDEN EN ALTENA ZIJN SPOREN ACHTER (vervolg 2)

In Dussen zijn 70 mensen ziek. In De Werken en Sleeuwijk (toen een zelfstandige gemeente) overlijden in november 20 inwoners. Ook in Wijk en Aalburg vallen doden, evenals in Veen, waar in de periode september tot 16 december zeven inwoners eraan overlijden.

Eerste Wereldoorlog

De Spaanse griep valt voor een deel samen met de Eerste Wereldoorlog, waarin ons land overigens onafhankelijk blijft, maar de gevolgen ervan wel merkbaar zijn. Veel soldaten worden ziek en overlijden. Ook in Andel waren soldaten ingekwartierd en aan de Hoofdgraaf stonden gebouwen waarin soldaten verbleven. Of ook hier zieken waren is me niet bekend. Op 11 november 1918 wordt een wapenstilstand gesloten. Voor de regering is dit, gelet op de heersende pandemie, aanleiding om een groot aantal van de gemobiliseerde soldaten naar huis te laten gaan. De achterliggende gedachte daarbij was dat de regering zich niet verantwoordelijk wilde voelen voor het toeneemend aantal ziekte- en sterfgevallen onder de militairen. In de loop van 1920 is de pandemie uitgedoofd.

Uit de berichtgeving in de regionale krant, niets wordt vermeld over het

voldoende afstand houden van elkaar, gaat het leven ogenschijnlijk gewoon door. De Gereformeerde jongelingsvereniging 'Vreest God eert den Koning' houdt haar jaarvergadering met onder andere voordrachten. De gemeente heeft een eigen elektriciteitsbedrijf (foto, collectie Bert van Rijswijk), daar waar nu de Koningshof is. Er gebeurt, het is begin 1919, een ongelukje. Het deksel van het gasreservoir springt er af. De machinist en de stoker raken beiden bedwelmd. De machinist loopt naar buiten, de stoker blijft een half uur bewusteloos liggen. Misschien had het ongelukje met de nieuwheid van het bedrijf te maken. Het was nog maar kort daarvoor in bedrijf genomen. "Het daghde in 't oosten" vermeldt de krant. "Het licht is prachtig. Jammer dat er af en toe nog storingen zijn."

Het gemeentehuis, dat voor 140 gulden per jaar wordt gehuurd, en het postkantoor staan aan de Hoge Maasdijk. Op 18 augustus 1919 bezoekt de commissaris de gemeente. Hij stelt vast dat er grote woningnood is. Met tien woningen zou de gemeente geholpen zijn en een openbare school is er niet. Tien kinderen bezoeken de openbare school in Giessen. Er is veel fruitteelt, 45ha. De gemeentebezuurders hebben een wens, laten ze de commissaris weten: een lokale spoorverbinding. Over de gevolgen van de Spaanse griep wordt niet gesproken, althans in het verslag van de commissaris staat er niets over.

Bronnen: Nieuwsblad het Land van Heusden en Altena, de Langstraat en de Bommerwaard; Deel 23 van de Historische Reeks Land van Heusden en Altena en Paul Moeyes, *Buiten schot, Nederland tijdens de Eerste Wereldoorlog 1914-1918*.

BEDANKT

Beste mensen,
Iedereen wil ik bedanken die mij een kaartje zond met bemoedigende woorden. Dat mensen aan je denken bij moeilijk momenten is voor mij een steun in de rug. Velen van u schreven dat ze ook voor mij bidden. Ik kan u vertellen: Dat doet je wat.

Mooi vond ik ook de spreuk:

Vriendschap kent geen kleur

Geen ras of stand

Geen grens

Vriendschap vind je in een mede mensen.

Joost Schmidt..

Bedankt lieve mensen uit Andel

Wij willen jullie bedanken voor al het medeleven, na het ernstig ongeluk van 20 augustus jl., wij zijn wonderlijk bewaard gebleven. Hartverwarmend, 287 kaarten, telefoontjes bloemen ect.

GROOT IS UW TROUW O HEER,
ELKE MORGEN AAN ONS WEER
BETOOND

Namens ons heel hartelijk bedankt,
Arie en Anneke Westerlaken

ORANJEVERENIGING JULIANA

Opbrengst Tompoucen drive in

Een deel van de opbrengsten van de tompoucen drive in die wij tijdens Koningsdag 2020 hebben georganiseerd komt ten goede aan een nieuwe tuinbank voor de bewoners van de Notenhoff. De opbrengst van deze tompoucen drive in was maar liefst € 370,-. Hierdoor konden wij een prachtige nieuwe bank aanschaffen. Een volledig houten exemplaar met een hoge zit. Zo kunnen de bewoners van de Notenhoff weer ontspannen genieten van de Dierenweide.

ORANJEVERENIGING JULIANA (vervolg)

Op onze Facebook pagina kunt u foto's vinden van de prachtige bank.

Opbergen musical decor

Het moest er een keer van komen, maar de schuur van Zijlstra gaat nu toch echt tegen de grond. Maanden hebben de spelers en begeleiders van de musicalcrew gebruikt mogen maken van de schuur, echter in oktober moest alles toch echt afgebroken worden. Het decor zal worden opgeslagen en later weer opgebouwd worden als dit weer mogelijk is. Wij bedanken de Fam. Zijlstra voor het gebruik van deze schuur voor al die jaren. Wij gaan op zoek naar een nieuwe geschikte plek om in de toekomst te kunnen oefenen.

Richtlijnen evenementen vanaf oktober

De situatie in Nederland is op dit moment zo veranderlijk, dat het organiseren van een evenement even niet belangrijk is en een hoop onzekerheid met zich meebrengt. De maatregelen veranderen maandelijks en hierdoor is het lastig voor ons om alsnog leuke activiteiten te organiseren of plannen te maken. In oktober zijn de maatregelen voor bijeenkomsten en evenementen weer aangepast. Desalniettemin blijven wij als bestuur kijken wat er toch mogelijk is om toch een beetje het gevoel van saamhorigheid te bereiken.

Tot die tijd hopen wij dat iedereen gezond mag blijven. Houd je aan de regels, blijf zoveel mogelijk binnen, was je handen regelmatig, houd afstand tot elkaar en let een beetje op de mensen om je heen.

Blijf ons volgen op Facebook en Instagram

Like onze Facebookpagina Oranjevereniging Juliana en volg ons op Instagram om zo op de hoogte te blijven van de laatste nieuwtjes en evenementen door ons georganiseerd.

Suggesties en vragen kunt u altijd mailen naar info@ovjuliana.nl of neem contact op met één van onze bestuursleden.

Namens bestuur OV Juliana
Arnoud Verhoeven

BALLONVAART

Mevrouw den Dekker-Hak uit Rijswijk mocht ik begin dit jaar blij maken met de mededeling dat zij de ballonvaart van Ondernemersvereniging de Linden had gewonnen. Mevrouw den Dekker-Hak woont wel in Rijswijk, maar is geboren en getogen in Andel. Enorm blij "dat ik dit nog mag mee maken" was haar reactie. Maar toen kwam corona en mocht er geen ballonvaart gemaakt worden.

Haar schoondochter is mee geweest en geeft onderstaand verslag.

Vrijdag 11 september jl. was het zover. We mochten bij Ad Roza ballonvaarten in Raamsdonk aamonsteren. Voor mijn schoonmoeder bijzonder dat ze op haar leeftijd (88) zoiets mocht gaan doen. Vanuit Raamsdonk reden we naar Geertruidenberg met de ballon als pakket achter ons in een grote aanhanger. In Geertruidenberg

wachtten de andere passagiers, in totaal mochten we met 6 mensen en de piloot omhoog. Na het uitpakken en opblazen van de ballon, wat op zich al een belevenis is, gingen we al heel vlot de lucht in en dreven richting het oosten. Leuk voor Betsy en voor mij was dat de ballon door de wind zelfs noordoost ging. We dreven een heel eind langs de Bergse Maas langs Dussen en landden in Meeuwen. Het was redelijk helder, we konden de flats van Rotterdam zien. Opvallend is hoeveel water je vanuit de lucht ziet en het landschap net een lapjesdeken is. Groene en bruine velden, maar ook paarse velden (rode kool). Koeien en paarden lijken net muizen. Het is in het mandje van de ballon echt windstil. Je hoort wel de geluiden van rijdende auto's en blaffende honden en af en toe de brander om de lucht in de ballon te verwarmen. De landing in Meeuwen ging heel rustig en door de goede instructies van Ad Roza bleven we allemaal netjes overeind. Na de landing was het even wachten op de volgauto, waarin Marianne Roza ons volgde. We werden na het inpakken van de ballon gedoopt met gras en champagne en kregen een oorkonde. We zijn uiteindelijk 2500 Feet (762 meter) hoog geweest.

Margo van Beem

foto: Marianne Roza van Roza ballonvaarten

OEDEEMTHERAPIE
LONGTRAINING
CLAUDICATIETRAINING

Bewegen is onze kwaliteit

TELEFOON
0183 441681

SPOEDLIJN
0183 449358

WWW.FYSIOTHERAPIEANDEL.NL

ANDELS FANFARE CORPS

Intocht Sinterklaas

In overleg met OV De Linden is besloten dat, vanwege het coronavirus, er dit jaar ook in Andel geen intocht van Sinterklaas plaatsvindt. Dit in verband met het moeilijk/onmogelijk kunnen handhaven van de coronamaatregelen.

Horizons

"AFC presents Horizons" is een concert van Andels Fanfare Corps wat op 1e Kerstdag wordt uitgezonden op AltenaTV. In november staan hier de opnames voor gepland. Door corona hebben we dit jaar weinig concerten kunnen geven. Door een concert op te nemen en uit te zenden op TV kunnen mensen toch genieten van onze muziek. De horizon staat voor AFC als hoop en licht in deze moeilijke tijd. We zijn erg blij om voor het eerst sinds januari weer een mooi project neer te zetten.

Rabo Clubsupport

De Rabobank Clubsupport actie is van start! U heeft gelezen wat ons najaar plan wordt: een tv-opname

voor AltenaTV. Hier komen een hoop kosten bij kijken. U kunt ons daarmee helpen. Steun ons door op ons te stemmen door middel van de volgende link:

<https://www.rabobank.nl/particulieren/leden/clubsupport>

Jouw stem brengt onze tv-opname tot realiteit! Stemmen kan tot 25 oktober.

Digitale Heraut

Wilt u ook ons digitale clubblad ontvangen? Dat kan gratis! Schrijf u nu gratis in via pr@andelsfanfarecorps.nl

Bezoek ons op onze website www.andelsfanfarecorps.nl

Bouwbedrijf H.van Noorloos B.V.

Kerkstraat 23 4281 LL Andel Tel. 0183-442157

Workshop groep 1 t/m 6

Willegen GIESSEN

Parallelweg 66 - Giessen - Tel. 0183 - 441 509

Sterk in onderhoud van elk merk

www.vanwillegengiessen.nl